

4. Jaarverslagen 2022 werkgroepen

4.1. Bestuur

Ten opzichte van 2021 is het aantal leden met 22 gestegen. Het exact aantal leden staat vermeld in het financieel jaarverslag.

Ook dit jaar sluiten we af met een positief resultaat. Deze opbrengst is vooral verkregen door het geven van cursussen. Een grote investeringsuitgave zijn nieuwe panelen voor de vlindertuin.

De oplage van Natuurlijk Zuidlaren is verhoogd ten behoeve van het stijgend aantal leden, de losse verkoop en relatiebeheer.

Hermien Keissen is afgetreden na 2 termijnen. Haar inzet heeft veel betekend voor de leden van de vereniging. Nella Houtman is benoemd als haar opvolger.

Tenslotte was het afgelopen jaar merendeels vrij van corona maatregelen en zijn de verenigingsactiviteiten en de deelname weer op niveau.

4.2. Werkgroep Activiteiten

2022 stond in het teken van het afscheid van twee zeer gewaardeerde leden van onze commissie. Ineke Boland en Tanja Jonker namen beide na vele dienstjaren afscheid. Zij werden op feestelijke wijze bedankt middels een etentje in het Witte Huis, op 6 juli van dat jaar. We zullen jullie missen, dames!

Aan het eind van 2022 is er vervanging gekomen omdat Hermien, na haar secretariaatswerk aan de wilgen te hebben gehangen, in de activiteitencommissie is gestapt. Haar kennis en contacten kunnen we goed gebruiken! Welkom Hermien!

Het blijft noodzakelijk om gespitst te zijn op vervangers, omdat ook Eddy Dijk heeft aangegeven om halverwege 2023 op te stappen. Ook hij heeft heel veel jaren activiteiten georganiseerd.

De AC is in 2022 drie keer bijeengewees om te overleggen over het programma: op 30 maart, op 10 augustus en op 23 november. Tussendoor werd vaak even overlegd bij diverse bijeenkomsten en via whatsapp.

Het geboden programma van 2022 met het aantal bezoekers:

- 9 februari – Weidevogellezing door Jaap van Gorkum met 35 bezoekers
- 9 maart – “Heestlezing” door Jan Dijk met 47 bezoekers
- 13 april – “Mossen” door Hans Colpa met 21 bezoekers
- 16 april – Excursie naar Hortus de Wolf (stinzenplanten) o.l.v. Ineke Boland met 6 bezoekers
- 23 april – Mossenexcursie met Hans Colpa met 10 bezoekers
- 1 mei – Vogelexcursie met de Vogelwerkgroep: 20 bezoekers
- 14 augustus: zomerwandeling naar Evertsbos en Pinetum in Anloo met JanSiem Rus en Adri Akkerman – 17 bezoekers
- 7 september – Nachtvliinderavond met Jan Menzinga en Wil Folkers – 15 bezoekers
- 14 september: Lezing Groninger Landschap (Marco Glastra) over de Hunze en de stad – 54 bezoekers
- 9 oktober: Paddenstoelenwandeling met Jan Menzinga en JanSiem Rus – 15 volwassenen en kinderen

- 12 oktober – Jubileumlezing van de Vogelwerkgroep met Madeleine Postma van de Werkgroep Grauwe Kiekendief over akkervogels – 31 bezoekers
- 9 november – “Beverlezing” door Cindy de Jonge met 63 bezoekers
- 14 december – Hans Dekker over de stand van de biodiversiteit in Drenthe – 55 bezoekers

Bovendien werd een mooie cursus in maart – april aangeboden die met 20 deelnemers ook vol was: “Landschappen rondom Zuidlaren”. Een introductieavond door Theo Spek en drie excursies, naar Drentse Aa, Hunzedal en Kniphorstbos. Resp. verzorgd door Eddy Dijk, JanSiem Rus en Kees van Son.

Een bijna volledig programma dit jaar! Alleen de Nieuwjaarsvisite, de Winterwandeling, de Natuurspeurtocht en de Natuurwerkdag gingen om diverse redenen niet door.

De AC bestaat momenteel uit Hermien Keissen, Rika Rijnberg, Wanda ten Cate, Eddy Dijk, JanSiem Rus en Adri Akkerman.

4.3. Werkgroep Bomen

Zaterdag 2 april hebben we een knoppenwandeling gehouden over het Dennenoordterrein. Ondanks de kou waren er nog 11 mensen, die zich meldden voor de wandeling. Er was weer genoeg te zien.

Wanda ten Cate

4.4 Werkgroep Flora

Het floraseizoen werd op 2 april gestart met een knoppenwandeling op het Dennenoordterrein: bomen en struiken herkennen aan hun knoppen, bast en silhouet. Het bleef niet alleen bij kijken en ruiken, ook werd er geproefd van de magnoliabloemen.

Op 16 april was de publieksexcursie in Hortus Haren, waar we een rondleiding kregen door de Laarmantuin (de wilde plantentuin).

Daarna volgden maandagavondexcursies: in juni een wandeling door Duunsche landen – een goed bezochte excursie -, in juli een struuntocht door de Heest – met veel aandacht voor de vele zeggesoorten - en in augustus een drooggevalen poel en slenk bij Gasteren. Helaas kon in juli de excursie naar Zeijen, de zoektocht naar de Zweedse kornoelje, wegens slecht weer niet doorgaan.

Eind december deden we weer mee met de jaarlijkse Eindejaarsplantenjacht, een uur lang op zoek naar bloeiende wilde planten bij de Vlindertuin.

Nieuw in 2022 waren de tweewekelijkse VOF-activiteiten (VrijdagOchtendFlora): om de week werd op vrijdagochtend een gebied bezocht en geïnventariseerd door een kleine groep floristen. Vanaf 22 april zijn we 10 keer op stap geweest naar o.a. de oude begraafplaats in Zuidlaren, Vijftig Bunder, Wolfsbarge, landje van Malle Marie, Tusschenwater, PBH-terrein.

In mei hebben enkele leden van de florawerkgroep bermen geïnventariseerd in Midlaren en in De Groeve. Dit gebeurde in het kader van de campagne “Mijn berm bloeit”, waarin gemeenten proberen de biodiversiteit van bermen vast te stellen. Niet alleen om de bermen mooier te krijgen maar vooral in het belang van insecten en vlinders. Het bermenproject is een initiatief van Floron.

In de gemeenten Tynaarlo en Hunze en AA wordt al enkele jaren ecologisch bermbeheer toegepast. Middels de in bermeninventarisaties monitoren we tevens het effect van dit beheer.

In Tusschenwater deed Els Heijman in september een bijzondere ontdekking: zij vond daar een voor Drenthe en Noord-Nederland zeldzame plant, de Kleine kattenstaart. Een verslag hiervan staat op de website.

In november vertegenwoordigde Els de florawerkgroep bij een overleg met de gemeente over de nieuwe wijk Laarhove op het PBH-terrein, met name voor informatie over de orchideeën, in december was Marjan Benjamin aanwezig bij een informatief gesprek over de aanleg van een Doorfietsroute van Zuidlaren naar Haren, over een mogelijke inzet van de florawerkgroep bij het duiden van kwetsbare bermen.

Tenslotte was er nog een bijzonder moment: Ineke Boland werd tijdens een etentje op 1 december benoemd tot 'IVN-ster' en ontving een oorkonde in stervorm als dank voor al haar werk voor de florawerkgroep. Nadat zij jarenlang samen met Els de activiteiten van de florawerkgroep heeft gecoördineerd, heeft zij het stokje overgedragen aan Marjan. Ze blijft gelukkig nog wel lid van de florawerkgroep.

4.5. Werkgroep Uilen

In 2022 is de samenstelling van onze werkgroep gelijk gebleven en deze bestaat uit Johanna Huizinga, Manou Jonink, Chris Bekker, Aloff Boer, Geert Greving, Kees van Heusden, Ger Kleefman en Michiel Miske. Nieuwe werkgroep leden zijn meer dan welkom, zeker als deze over de nodige (ladder) klimvaardigheden beschikken!

Uiteraard moeten onze klimactiviteiten wel veilig gebeuren. Daarom hebben een 4-tal leden van onze werkgroep in maart een korte "klim-training" gevolgd. Daar hebben we geleerd hoe je door middel van een klimgordel veilig op een ladder kunt werken. Dit is met name van belang als er werkzaamheden moeten worden verricht, zoals het schoonmaken, repareren en ophangen van nestkasten.

Overigens hebben we besloten om kasten die echt hoog hangen niet meer te inspecteren.

*Michiel Miske (r)
in actie.*

Omdat we eind '21/ begin '22 regelmatig een steenuil hebben horen roepen hebben we nog een drietal steenuil kasten opgehangen in Oudemolen, Zeegse en Tynaarlo.

Helaas heeft dit nog niet geresulteerd in een broedgeval.

Ook onze bosuilen lieten het afweten in 2022. Ze zijn er wel, maar ze maakten geen gebruik van onze nestkasten.

2022 gaat de boeken in als een matig uilenjaar. Een strenge (sneeuwrijke) vorstperiode in 2021 (funest voor m.n. kerkuilen) in combinatie met een lage muizenstand is waarschijnlijk de oorzaak. Daardoor was 2021 al geen goed jaar, maar 2022 was dramatisch, zoals blijkt uit onderstaand overzicht van de kerkuil.

Plaats	Aantal eieren	Aantal kuikens	Geringd
Zuidlaren	4	4	4
Midlaren	-	-	-
Noordlaren	-	-	-
De Groeve	-	-	-
Zuidlaarderveen	3	3	3
Tynaarlo	-	-	-
Taarlo	4	2	2
Resultaat 2022	11	9	9
Resultaat 2021	29	21	16
Resultaat 2020	?	39	36
Resultaat 2019	?	43	31
Resultaat 2018	?	34	22

Hoewel bekend is dat gemiddeld slecht een kwart van de uilskuikens de eerste winter overleeft, blijft het sneu om te zien dat er van de 9 door ons geringde jongen reeds twee dood zijn teruggevonden. 1 jong uit Zuidlaarderveen is ongeveer 1 maand na het ringen dood aangetroffen. Deze was tijdens het ringen al wat te licht. Waarschijnlijk is dit jong verhongerd.

Het tweede jong is half augustus dood aangetroffen in een niet afgesloten regenton in Taarlo. Dit jong was goed qua gewicht tijdens het ringen begin juli. Verdrinking is hier dus de doodsoorzaak. Hierdoor wordt nogmaals het gevaar van open waterbakken onderstreept.

Graag ieders aandacht hiervoor!

Begin augustus heeft onze werkgroep samen met de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe een kraam bemand op de gezellige Markt van Melk en Honing op de Brink in Zuidlaren.

Mede door het aangename zomerweer was dit zeer geslaagd! Vooral het uitpluizen van uilenballen viel zeer in de smaak. Door jong en oud werd van het begin tot het sluiten van de markt zeer fanatiek geplozen! Sommige kinderen waanden zich archeoloog op zoek naar verborgen schatten....

Behalve in Zuidlaren is onze werkgroep ook aanwezig geweest bij andere markten in Drenthe, ter ondersteuning van de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe.

Vermeldenswaard is verder nog dat we een lezing over uilen hebben gehouden voor IVN Peize.

Kees van Heusden

Geert Greving

4.6. Werkgroep Vlinders en libellen

Wat doen we?

De hoofdactiviteit van de werkgroep is het monitoren van dagvlinders in het gebied bij het Anloërdiepje. Aan de hand van drie vooraf vastgestelde routes worden in de periode van april tot oktober alle dagvlinders geteld.

Elke route is ingedeeld in een aantal secties van ca. 100-150 meter.

De routes zijn opgezet in samenwerking met de Vlinderstichting en Staatsbosbeheer. Het gaat om een algemene, niet soortspecifieke telling. In 2022 is voor het 9^e jaar geteld door de werkgroep. In 2022 zijn de routes gelijk gebleven aan 2021.

Route 1 (Burgvallen) bestaat uit 12 secties. Daarop aansluitend start vervolgens route 2: Schipborg. Deze route komt uit op het fietspad. Daar start vervolgens route 3 die langs het fietspad loopt en uiteindelijk weer aansluit bij het beginpunt van route 1. Op die manier is het mogelijk om een “rondje” te lopen. De 3 routes liggen voor een deel in bos en open gebied en een deel loopt langs het Anlöerdiepje. De tellingen worden ingebracht in het Landelijk Meetnet Vlinders.

Landelijk Meetnet Vlinders

In 1990 startte De Vlinderstichting samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek met het landelijk meetnet vlinders. Het doel: verzamelen van actuele informatie over de veranderingen in de dagvlinderstand in Nederland.

Er zijn in Nederland meer dan 1000 telroutes uitgezet die overal op dezelfde manier worden geteld.

Landelijk beeld vlinderjaar 2022

(Bron: Vlinderstichting; Landelijk Meetnet Vlinders 2022)

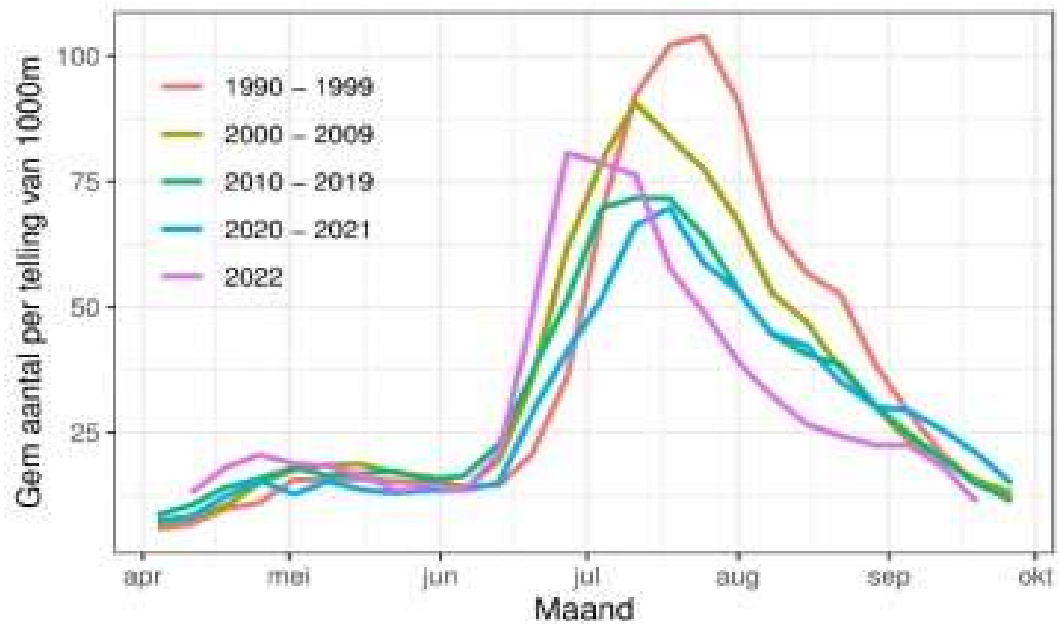
In 2022 begon het voorjaar slecht: veel kou en zelfs sneeuw. Hierdoor heeft het Landelijk Meetnet van de eerste week van april geen gemiddeld aantal vlinders kunnen berekenen. Maar snel daarna ging het los en werd eind april al de voorjaarspiek bereikt met duidelijk meer vlinders dan gemiddeld.

Na de “junidip” stegen de aantallen vlinders snel en al eind juni werd het maximum bereikt. Overigens is de “junidip” steeds vroeger in het jaar en vindt deze al plaats in de 2^e helft mei.

De piek van de vlinders in de zomer 2022 lag dus al in juni, waar dat van oudsher in juli en soms zelfs pas in augustus was. Maar al vanaf half juli lagen de aantallen vlinders per telling ruwweg op de helft van de dertig jaar daarvoor. Zelden werden in augustus zo weinig vlinders gevonden.

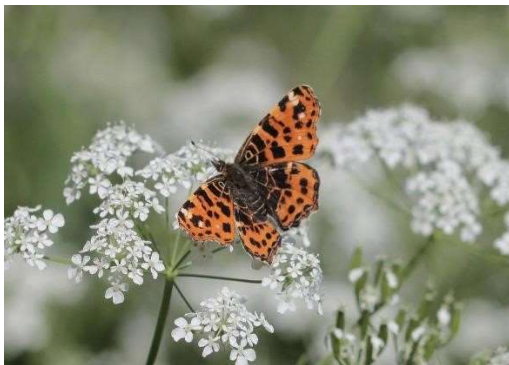
De belangrijkste oorzaak van het naar voren schuiven van de vliegtijden is natuurlijk de klimaatopwarming. Vergeleken met de afgelopen tien jaar was 2022 wat aantallen vlinders betreft niet eens een slecht jaar.

In de grafiek hieronder is te zien hoe de zomerpiek in de jaren negentig niet alleen flink hoger was, maar ook pas eind juli viel. En ook het grootste deel van augustus was toen nog rijk aan vlinders. In de tijd gezien is de zomerpiek steeds lager geworden en langzaam ook naar voor geschoven.

De
Vlinderstichting 2022

Door de droogte van de afgelopen zomer zijn veel waardplanten verdroogd en was er weinig te eten. Daar hebben vooral vlinders die in de zomer als rups moeten eten last van gehad. Deze rupsen waren de nakomelingen van de derde (nazomer) generatie vlinders. Zij zullen als pop de winter doorbrengen moeten zich dus voor die tijd nog helemaal groot eten. We zullen in het voorjaar 2023 zien wat het effect van de droogte is geweest op deze vlinders, zoals bijvoorbeeld het landkaartje.

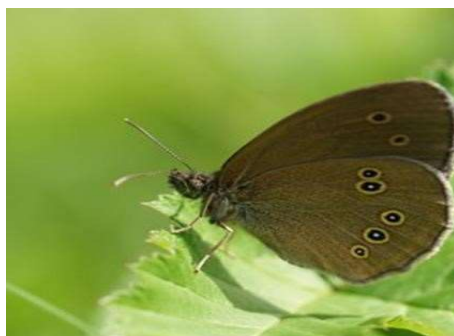
Landkaartje voorjaarseditie; foto Bob Hogeveen

Landkaartje zomereditie; foto Bob Hogeveen

Wat hebben wij gezien en geteld in 2022?

Tellingen 2022					
	Burgvallen	Schipborg	Fietspad Anloërdiepje	Totaal 2022	<i>Totaal 2021</i>
atalanta	4	6	86	96	101
bont zandoogje	75	32	31	138	110
boomblauwtje	2	6	7	15	7
bruin zandoogje	23	6	29	58	21
bruine vuurvlinder			5	5	
citroenvlinder	14	25	43	82	62
dagpauwoog	7	29	63	99	92
distelvlinder	3		4	7	3
eikenpage	2		4	6	8
gehakelde aurelia	2	14	4	20	1
groentje	1			1	
groot dikkopje	3		3	3	1
groot koolwitje	27	31	11	69	2
hooibeestje	9		9	18	4
icarusblauwtje	1		1	2	1
klein geaderd witje	36	50	42	128	37
klein koolwitje	55	60	32	147	55
kleine vos	6	2	3	11	3
kleine vuurvlinder	2		4	6	2
koevinkje	130	104	85	319	349
landkaartje	11	70	20	101	21
oranje zandoogje	1		5	6	
oranjetipje	21	25	12	58	43
zwartsprietdikkopje	42	13	36	91	44
Totaal				1486	958

De vlindertop 6 van onze routes in 2022

koevinkje: 319 exemplaren (2021: 349)

klein koolwitje: 147 exemplaren (2021: 55)

bont zandoogje: 138 exemplaren (2021: 110)

kl. geaderd witje: 128 exemplaren (2021: 37)

landkaartje: 101 exemplaren (2021: 21)

dagpauwoog: 99 exemplaren (2021: 92)

Foto: Koevinkje; Chris van Swaay; Vlinderstichting

Enkele opvallende zaken bij onze tellingen

1. Per jaar is er een behoorlijke schommeling te zien in de aantallen vlinders. Het weer is een belangrijke factor, maar ook het aanbod aan voedsel voor de vlinders is van invloed. Ten slotte kunnen beheeractiviteiten een rol spelen.
2. Het koevinkje is opnieuw in 2022 het meest geteld met 319 exemplaren. (2021: 349)
3. Het klein koolwitje was in 2022 de tweede meest getelde vlinder in ons telgebied met 147 exemplaren.
In vergelijking met 2021 (55 exemplaren) was er een forse stijging van aantallen.
4. Met 138 exemplaren (2021: 110) staat het bont zandoogje op de derde plaats
5. De dagpauwoog was in 2022 goed aanwezig met 99 exemplaren (92 in 2021). Dagpauwogen en ook atalanta's zien we voornamelijk in de berm langs het fietspad.
6. In tegenstelling tot 2021 is de kleine vos in 2022 wat vaker gezien met 11 exemplaren. In 2021 is de kleine vos slechts 3 keer geteld.
7. In 2022 hebben wij 22 keer onze routes gelopen. We hebben 24 soorten en in totaal 1486 vlinders geteld. In 2021 hebben wij 18 keer de routes gelopen, 21 soorten en totaal 958 vlinders geteld.

Samenstelling vlinder- en libellenwerkgroep

In 2022 bestond de vlinder- en libellenwerkgroep uit:

Niels Grobben	Aafkelien Medema
Gerben ter Haar	Bob Hogeveen
Yvonne Huurman	Dick Schoppers
Hermien Keissen-Kiewiet	Marian Swenne (coördinatie)
	Harry Offringa (mede teller Staatsbosbeheer)

4.7. Werkgroep Vogels

Algemeen

Er waren dit jaar ongeveer 90 IVN-leden aangesloten bij de vogelwerkgroep.

Onder deze leden varieert het van zeer ervaren vogelaars die inventarisaties en tellingen doen tot beginners die graag willen kennismaken met de vogelwereld.

De werkgroep werd gecoördineerd door vier werkgroepleden: Dick Schoppers, Bob Hogeveen, Gerard Dekker en Gré van Heusden. Om gezondheidsredenen moest Dick dit jaar een flinke stap terug doen in zijn rol als coördinator en kon hij bij de meeste activiteiten niet aanwezig zijn.

Na twee jaren waarin vrijwel alle activiteiten niet door konden gaan vanwege de coronapandemie konden we dit jaar gelukkig weer excursies organiseren.

De jubileumviering die de afgelopen twee jaar uitgesteld moest worden kon dit jaar afgerond worden tijdens de werkgroepbijeenkomst op 27 maart. Daarbij is uit een aantal kandidaten de veldleeuwerik als 'Vogel van Zuidlaren' verkozen. De veldleeuwerik is sindsdien onderdeel van het logo van de werkgroep en o.a. te zien in de kop van de nieuwsbrief (ontwerp en tekening: Bob Hogeveen)

Een aantal actieve leden van de werkgroep maakt regelmatig gebruik van [waarneming.nl](https://zuidlaren.waarneming.nl), een online database en registratiesysteem waarop de waarnemingen van flora en fauna vermeld kunnen worden. Onze werkgroep heeft hierop een eigen 'subsite' die benaderd kan worden via <https://zuidlaren.waarneming.nl>. Hierop is direct en overzichtelijk te zien welke recente waarnemingen er in het werkgebied van IVN Zuidlaren zijn gedaan.

Nieuwe leden zijn altijd welkom bij de vogelwerkgroep. Kennis is niet zo belangrijk, dat krijgt men aangereikt tijdens onze activiteiten.

Programma

Het jaarprogramma van de vogelwerkgroep bestond zoals gewoonlijk uit een aantal geplande activiteiten; excursies en werkgroepavonden. Vaak zijn er in de zomerperiode ook enkele spontaan ingelaste korte excursies. Dat is dit jaar echter niet het geval geweest.

In het voorjaar is de nieuwe cursus 'Eenden van Zuidlaren' gegeven. Deze was al gepland voor 2021 maar kon toen vanwege Corona niet doorgaan.

Overzicht van de activiteiten:

Februari/maart	- Cursus 'Eenden'	- 22 deelnemers
12 februari	- Excursie Boswachterij Anloo	- 12 deelnemers
6 maart	- Excursie/telling Noordlaarderbos	- 14 deelnemers
17 maart	- Avondbijeenkomst	- 23 deelnemers
9 april	- Excursie Tusschenwater	- 7 deelnemers
1 mei	- Excursie Oostpolder (alle IVN-leden)	- 15 deelnemers
7 mei	- Excursie Wieden/Weerribben	- 15 deelnemers
Juni	- Meerdaagse excursie 'Elbe'	- 8 deelnemers
Oktober	- Meerdaagse excursie 'Texel'	- 16 deelnemers
20 november	- Excursie Friesche veen	- 9 deelnemers
21 december	- Avondbijeenkomst	- 34 deelnemers

Tellingen

Tellen en inventariseren vormen ook een deel van onze activiteiten. Dit zijn over het algemeen individuele activiteiten.

Leden van de vogelwerkgroep houden zich o.a. bezig met:

PTT (Punt Transect Telling), MAS (Meetnet agrarische soorten), MUS (Meetnet urbane soorten) en BMP (Broedvogel Monitoring Project).

Ook zijn er nog enkele tellingen uitgevoerd die op specifieke soorten zijn gericht.

De gegevens van deze tellingen zijn bestemd voor organisaties als:

SOVON, Het Drentse Landschap, Het Groninger Landschap, SBB, Natuurmonumenten en Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum akkervogels.

De BMP's vormen de belangrijkste en meest arbeidsintensieve groep van inventarisatie werkzaamheden. In 2022 is dit in overleg met Het Drentse Landschap weer uitgevoerd in Tusschenwater. In 2021 is dit niet gedaan (zie jaarverslag vogelwerkgroep 2021). Met de eerdere BMP's van Tusschenwater (2015, 2019 en 2020) bouwen we een goed overzicht op van de ontwikkeling van de broedvogelpopulatie in dit gebied.

Het verslag van deze BMP is beschikbaar via de website van IVN Zuidlaren, <https://ivn.nl/afdeling/zuidlaren>, op de pagina van de vogelwerkgroep.

Bijzonderheden

De steltkluten deden het dit jaar bijzonder goed in Tusschenwater. Met twaalf broedparen werd Tusschenwater één van de belangrijkste gebieden voor steltkluten in Nederland. Het leverde veel bezoek van vogelaars op, die soms van ver kwamen om de vogels te bekijken en te fotograferen. Het dynamische waterpeil van Tusschenwater zorgt voor ideale omstandigheden voor dit soort vogels. We hopen dat deze vorm van beheer in de toekomst gecontinueerd zal worden!

Steltkluit, Tusschenwater – 12 mei 2022. Foto: Bob Hogeveen

De vogelwerkgroep – 13 februari 2023

4.8. Jeugd en jongeren

Het ontbreekt deze werkgroep vooralsnog aan een coördinator, nadat Johanna Smit afstand nam van deze functie. Dat had als gevolg dat de organisatie van de natuurspeurtocht, voor corona jaarlijks ingevuld en goed bezocht, niet tot stand kwam. De activiteiten op het gebied van de jeugd waren dit jaar:

Slootjesdag

Op zondag 12 juni werd onze jaarlijkse Slootjesdag gehouden bij de Osbroeken.

Er waren 8 kinderen, die fanatiek gingen vissen. Er werden kikkervisjes, rugzwemmers, staafwantsen en vele andere diertjes gevangen op deze zonovergoten dag.

Wanda ten Cate

Natuurlessen bij OBS Schuilingsoord

Wanda gaf een binnenles vanwege het slechte weer: braakballen pluizen.

Op 2 en 9 maart 2022 naar het Van Weringsbos. Els Heijman en Marjan Benjamin

Onder schooltijd het bos in, dat is leuk voor een groepje 9-jarigen. Daar vind je grote takken, een omgevallen boom (om te beklimmen), pas verstopte Happy stones.... Gelukkig is het ons ook gelukt om hun aandacht te vangen voor de kleine beestjes in die omgevallen boom en om van alles te bekijken en onderzoeken, zoals: de verschillen tussen schors van den/beuk/eik; wat zijn dat voor paarse vlekken op de hulstblaadjes (blaasmijnen van de hulstvlieglarve); waar vind je de sporen van varens; de bijzondere kegels van de Douglas spar en de geur van de naalden. Als een soort huiswerk kregen de kinderen een dennenappel mee: leg thuis op een warme plaats, wat gebeurt er dan?

Reuze interessant was natuurlijk het herdenkingsbordje van de moord in 1780.

De tweede middag kregen de kinderen verschillende zoek- en speuopdrachten, onderzochten ze hoe speenkruid aan zijn naam komt, roken ze aan look-zonder-look en speelden ze tenslotte een Ren-je-rot-spel met vragen over de twee buitenlessen.

Kortom, lekker de natuur in, van alles leren en ontdekken.

Op 23 en 30 maart naar het Van Weringsbos. Marja Sjouken

We kennen het bos goed maar Nella Houtman en ik zijn eerst een keer gaan 'proeflopen'.

Geen overbodige luxe. We zochten naar geschikte bomen om letterlijk en figuurlijk bij stil te staan, naar afgezaagde stronken waar de jaarringen nog zichtbaar waren. We bepaalden welk rondje we in anderhalf uur zouden maken en hielden daarbij goed de tijd in de gaten.

De eerste les ging over de geschiedenis van het bos, over de grafheuvels en de mensen die er geleefd hebben, de karrensporen in het bos en het uitgegraven kruis in de grond waar dominee Ledeboer in de achttiende eeuw is vermoord.

De tweede les ging over de verschillende bomen in het bos en hoe je ze kunt herkennen aan de stam en hoe je kunt berekenen hoe oud ze zijn.

De derde les lieten we niet doorgaan vanwege slecht weer en de kans op vallende takken in het bos. Deze les zou over de vogels en andere dieren in het Van Weringsbos gegaan zijn.

De eerste woensdagmiddag stonden er ongeveer 15 kinderen op het schoolplein op ons te wachten uit verschillende groepen, de jongste bijna acht en de oudste bijna dertien, allemaal gekozen voor een 'natuurmiddag'. We gingen op pad. Bij de grafheuvels vertelden we over de mensen die er gewoond hebben. Ik had voor alle kinderen vuursteentjes meegenomen, die ik eerder had verzameld in de akker naast het bos. Ik vertelde hoe ze daar gekomen zijn en we sloegen ze tegen elkaar om te kijken of je zo vuur kunt maken. De kinderen gingen er allemaal druk mee in de weer.

Goed voorbereid, met een zak boerenzakdoeken om als blinddoek te dienen en met meetlinten om de stammen te meten, begonnen we de tweede woensdagmiddag. Eerst hadden we de kinderen verteld over de verschillen tussen de beuken-, eiken- en dennenstammen. Toen gingen ze in groepjes van twee, de één geblinddoekt, de ander als gids zelf op onderzoek. Tijdens mijn opleiding hebben we dit ook een keer gedaan en ik vond dat als volwassene al spannend dus de kinderen konden er geen genoeg van krijgen. Het viel op hoe zorgzaam ze voor elkaar waren als ze geblinddoekt zijn. Daarna zijn we nog bij de eikvaren gaan kijken, de enige groene plant in het bos op dat moment. Ik had een verhaaltje geschreven over de geheimzinnige kracht van de eikvaren en ze luisterden allemaal aandachtig. Het waren geslaagde middagen. De beloning was de uitspraak van een meisje op de terugweg naar school. Trouwhartig hing ze aan mijn arm en zei: 'dat vuursteentje van vorige week, dat ga ik heel goed bewaren want als ik het vasthoud, heb ik eigenlijk de geschiedenis in mijn hand!'

4.9. Werkgroep Landschapshistorie

De werkgroep landschapshistorie houdt zich bezig met de geschiedenis van het landschap in en in de omgeving van Zuidlaren. Daarbij behoort zowel het landelijke gebied rondom Zuidlaren als het bebouwde kom van het dorp en de omringende dorpen. De werkgroep komt niet vaak bijeen, maar leden en belangstellenden houden elkaar op de hoogte via email-contacten.

In 2022 is de werkgroep niet bijeen geweest. Wel zijn IVN-leden met belangstelling voor landschapsgeschiedenis geïnformeerd over meerdere activiteiten in onze omgeving. Ook is er veelal een relatie met de ROM-activiteiten (zie bij ROM-werkgroep). Het betreft o.a. de aanleg van het lelijke rechte betonnen fietspad door het Kniphorstbos. De aanleg van een dergelijk fietspad botste volgens ons met de doelstelling van het archeologische reservaat. Een ander (ROM) project met een belangrijk landschappelijk aspect is dat van de “doorfietsroute Haren-Zuidlaren”. Ook de bescherming van het stukje open landbouwgebied aan de Schapendrift op de Zuides te Zuidlaren tegen eventuele bebouwingsplannen (in kader van de omgevingsvisie, zie ROM) is voor een belangrijk deel gebaseerd op landschappelijke en landschapshistorische waarden.

Een ander project waar wij ons mee bemoeid hebben is dat van de Boonspolder langs de Hunze op de grens van de gemeentes Tynaarlo en Aa en Hunze. Een deel van deze landschappelijk fraaie polder, waar de ruilverkaveling niet heeft toegeslagen, zal gekoppeld worden aan de Hunze. Dat wil zeggen dat het meest oostelijke deel van deze polder toegevoegd zal worden aan de ‘uiterwaarden’ van de Hunze. Binnen de kades van het gebied zal echter het landschap niet gewijzigd worden. E.e.a. staat op inrichtingskaarten en is toegezegd door Prolander, de uitvoeringsorganisatie van provincie Drenthe. Verder zijn er meerdere excursies in 2022 geweest waar de geschiedenis van het landschap een belangrijke rol heeft gespeeld.

JanSiem Rus (coördinator werkgroep)

4.10. Werkgroep Ruimtelijke Ordening en Milieu

De in 2009 opgerichte werkgroep ROM richt zich op bestemmings-, inrichtings- en uitvoeringsplannen van de Provincie en de gemeente Tynaarlo. Ook soortgelijke plannen van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap en Waterschap Hunze en Aa’s en plannen van particulieren, agrariërs en bedrijven die effecten hebben op de kwaliteit van natuur en milieu hebben de belangstelling van de werkgroep. De werkgroep neemt hier kennis van en vormt zich -daar waar nodig is- een mening vanuit het perspectief van de doelstelling van IVN Zuidlaren om deze kenbaar te maken aan de betreffende instanties.

De werkgroep wordt getrokken door: Peter van den Berg van Saparoea; 0642527674; aphbvs@gmail.com

Afhankelijk van het onderwerp worden werkgroepjes samengesteld met IVN-leden die voeling met dat onderwerp hebben en graag een bijdrage leveren.

Overleg en uitwisseling van ervaring met de andere IVN-afdelingen binnen en ook buiten de gemeente, samenwerking en ondersteuning van Natuur en Milieufederatie Drenthe is van belang om tot een gefundeerde mening te komen over zaken die natuur en milieu raken. IVN Zuidlaren ervaart ook geregeld steun van het goed gedocumenteerde Natuurplatform Drentsche Aa.

De werkgroep maakt zich sterk voor een vruchtbare en stimulerende samenwerking met alle betreffende instanties die zich inzetten voor en bezighouden met natuur en milieu. De insteek is “meedenken”; dat neemt niet weg dat meningen bij IVN en instanties sterk kunnen verschillen.

In 2022 hadden de volgende onderwerpen de aandacht van de werkgroep:

- De in ontwikkeling zijnde **woonwijk Laarhove op het achterterrein van de Prins Bernard Hoeve** heeft ook in 2022 onze aandacht gehad. In het werkgroepje deden in dit jaar JanSiem Rus, Rens Penninx, Dick Schoppers en Gerard Dekker mee. In het najaar 2022 heeft Els Heijman zich ook aangesloten bij ons werkgroepje, terwijl Rens de groep eind 2022 weer heeft verlaten. In 2022 zagen we dat in het Stedenbouwkundige Plan van Eisen (SPVE) voor Laarhove veel van onze aanbevelingen waren overgenomen. Dat stemde ons optimistisch. Nu is de volgende stap gaande; het projecteren van woningen en andere bouwwerken in de ruimte in het groene raamwerk. Deze stap voltrekt zich vrijwel geheel buiten het zicht van ons burgers. Wel werden wij een keer als klankbord uitgenodigd door gemeenteambtenaren die mogelijkheden zien om in de (nog maar beperkte) openbare ruimte achterin het PBH-terrein gunstige condities te scheppen voor orchideeën; dit d.m.v. hergebruik van kalkhoudende verhardingsrestanten. Van die behoefte aan onze meedenkrol worden we dan wel weer blij. Een woonwijk ontwikkelen blijft altijd een gevecht om de ruimte. Vooral het gevecht op het voorterrein is voortdurend in het nieuws. Zo is er af en toe ook contact met Rob Wagenborg om elkaar bij te staan met ideeën. Rob en zijn groep houden de focus op het voorterrein. Doel: niet meer dan één supermarkt en meer ruimte voor maatschappelijke functies en wonen. Eind januari 2023 verscheen een vogelvluchtbeeld van een volumestudie van LAOS Landschapsarchitecten waar toch ruimte toegewezen was aan twee supermarkten. Dit is een al jaren lopende discussie. Gevolg van o.a. deze discussie is een toenemende onvrede onder diverse groepen in de gemeente over de manier waarop de gemeente uitvoering geeft aan de burgerparticipatie. Er is nauwelijks enige vorm van terugkoppeling waar aangegeven wordt welke bijdragen van burgers en groepen tot welke resultaten leiden; met wantrouwen als gevolg. We wachten dan ook steeds weer met spanning de momenten af dat er weer een tip van de sluier wordt opgelicht.
- Voor **de concept-omgevingsvisie voor de gemeente Tynaarlo** was eind van het verslagjaar gelegenheid om erop te reageren. Onze inbreng, met reactiebijdragen van Ria Doornbos, Jaap Aantjes, Peter van den Berg van Saparoea en JanSiem Rus is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
- In 2022 is er met de projectgroep voor de **natuurgebieden Noordma en Tussenwater** weer contact geweest. Nu is afgesproken dat het dynamisch peilbeheer in Tussenwater in ieder geval nog één jaar na realisatie van Noordma (2025) zal worden gehandhaafd, zodat IVN de monitoring kan continueren. Daarna zal in een brede afweging gekeken worden of het dynamisch peilbeheer kan worden gehandhaafd of dat het betreffende deel van Tussenwater deel van de boezem gaat uitmaken.
- Op verzoek van de provincie Groningen en in overleg met de gemeente Tynaarlo heeft IVN Zuidlaren (met de IVN-ers Ingrid Schenk, Eddy dijk, Marjan Benjamin (namens de Florawerkgroep), JanSiem Rus en Peter vd Berg v Saparoea) op 1 december een bijeenkomst georganiseerd in het Imkergebouw over **de aanleg van een doorfietsroute van Haren naar Zuidlaren**. Johan Gaasterland en Jan Broersma van de provincie hebben op dit overleg een

toelichting gegeven over de aanpak van het onderzoek naar de aanleg van een dergelijke fietsroute. Door het groepje IVN-ers zijn aanbevelingen en opmerkingen gemaakt over het plan van aanpak van de provincie. Tevens zijn afspraken gemaakt over de aanlevering van m.n. vegetatiegegevens door/aan de florawerkgroep van IVN. Genoemde aanbevelingen, opmerkingen en afspraken zijn vervat in een verslag van genoemd overleg, opgesteld door Johan Gaasterland.

Peter van den Berg van Saparoea

Bijlage bij Verslag Werkgroep Ruimtelijke Ordening en Milieu

Reactie IVN op voorontwerp omgevingsvisie Tynaarlo

Geacht College van B&W

IVN-Zuidlaren heeft kennisgenomen van het voorontwerp van de omgevingsvisie Tynaarlo. In de eerste plaats willen we onze waardering uitspreken over het bereikte resultaat in het rapport en de kaart met duidelijke legenda. In het voortraject was IVN weliswaar welkom, maar omdat er meerdere projecten aandacht van ons vroegen kwam het er niet van om aan de brainstormtafels deel te nemen. (Senioren kunnen het met vrijwilligerswerk ook druk hebben.)

Onze reactie richt zich op twee steraanduidingen onder de titel Mogelijk nieuwe projecten (nog nader vast te stellen en uit te werken), namelijk:

Nr10 Woningbouwlocatie Tienelswolde en verspreide locaties binnen de bebouwde kom van Zuidlaren;

Nr21 Ecologische verbindingzones

Om te starten met nr10:

M.b.t. de locatie Zuid Es sluiten wij aan bij de reactie van het Comité HandenafvandeZuidEs. De uitgebreide argumentatie van het Comité hoeven wij hier niet te herhalen. Er is al jaren een website, <https://handenafvandezuides.nl> Deze heeft nog niets aan actualiteit verloren.

Wel willen wij met deze reactie nog in herinnering brengen dat bij vorige discussies het Provinciebestuur het eens was met het Comité en dat daarop volgend de Wethouder instemde met het schrappen van de bouwbestemming.

Als alternatief voor deze locatie stellen wij voor meer focus te leggen op inbouwen op lege weilandjes binnen de bebouwde kom van Zuidlaren.

En dan Nr21:

De ecologische verbindingzone (evz) tussen Noordma en de Vijftig Bunder zal de nu in de aandacht staande doorfietsroute Haren Zuidlaren kruisen. We adviseren U daarom op korte termijn met de aankoop van landbouwgrond te beginnen, zodat, eventueel met hulp van Prolander, middels kavelruil t.z.t. de grond onder de evz verworven kan worden. Wellicht kan er met de doorfietsroute een win-win-situatie ontstaan.

Tot slot: Wij zijn, zoals altijd, geïnteresseerd in de meedenkrol als het om de duurzame ontwikkeling van onze omgeving gaat. Met onze kennis van natuur en landschap van Zuidlaren e.o. en in het bijzonder de geomorfologische en bodemkundige kenmerken, zoals de cruciale rol van de plaatselijk

ondiepe keileem, kennen wij de gevoeligheden. Nu de biodiversiteit steeds meer onder druk staat is aandacht en creativiteit van ons allemaal gewenst.

Met vriendelijke groeten,

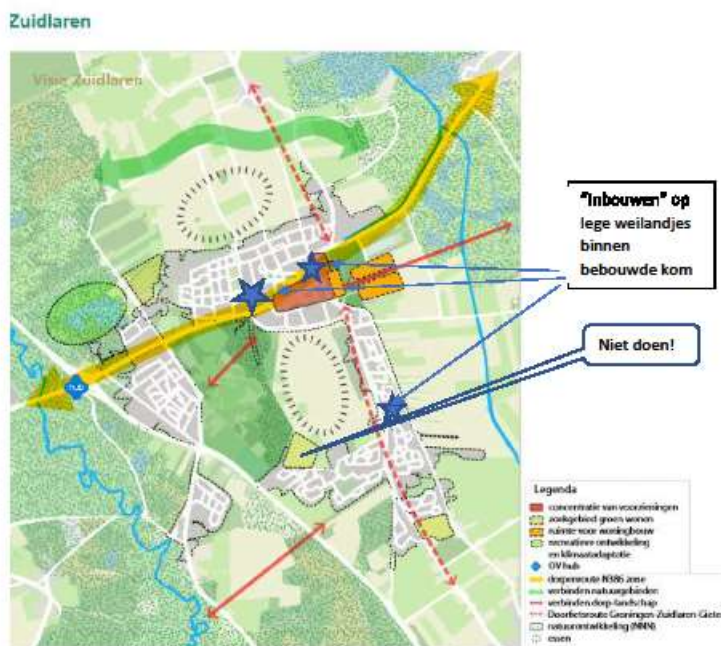
Namens IVN Zuidlaren, werkgroep Ruimtelijke Ordening en Milieu

Peter vd Berg v Saparoea,

Hemsterhuislaan61

9752NCHaren

0642527674

4.11. Werkgroep Vlinder- en insectentuin

Op dit moment bestaat de groep vrijwilligers nog steeds uit 12 personen. De gemiddelde leeftijd stijgt wel, dus wij hopen op aanvulling te kunnen vinden.

Ondanks dat ook dit jaar nog steeds de coronapandemie nog steeds niet helemaal voorbij is heeft de werkgroep daar op de zaterdagochtenden geen hinder van ondervonden.

Er is weer hard gewerkt in de tuin. Er zijn in 2022 weer een aantal stukken goed opgeschoond en opnieuw ingeplant. De mooie nieuwe grassenborder ontwikkelt zich goed. Van AH hebben wij een donatie gekregen in de vorm van ongeveer 480 bloementuintjes. Het was een hele klus deze op te kweken en vooral ruimte te vinden voor alle bakken met “tuintjes” was een hele uitdaging. Het resultaat van al dit werk was zeker de moeite waard. Er was een fantastische bloemenpracht op de tuin. Hier werd door de vlinders en insecten dankbaar gebruik van gemaakt.

In de afgelopen periode is volop aandacht en energie gestoken in het inkorten van laurierkers, knotten van wilgen en het verwijderen van een niet gewenste boom.

De boomgaard had weer een goede opbrengst en was de smaak van het appelsap weer heerlijk. Voor de eerste keer hebben we ook deelgenomen aan de appelmarkt van volkstuinvereniging. Hier is ruim 90 kg stoofpeer (Gieserwildeman) verkocht.

Dan natuurlijk waar we het allemaal voor doen, de vlinders en insecten. Hoewel het voorjaar lang koud was en de zomer droog en bij tijden heet, lag de tuin er fantastisch bij met een rijke bloei. Hoewel de hoeveelheid vlinders ook dit jaar weer lijkt af te nemen zijn er toch de nodige lichtpuntjes. In het voorjaar zijn er redelijke aantallen van het oranjetipje gezien. Het Jakobskruid werd totaal weggevreten door de rupsen van de Jakobsvlinder en er werd een rups van de koninginnenpage gezien. Weliswaar niet in de vlindertuin, maar toch.

De grootste verandering dit jaar was het plaatsen van nieuwe informatiepanelen en een insectenhotel. Deze laatste is een donatie van landschapsbeheer Drenthe.

Ook dit jaar gaat de werkgroep weer met energie en enthousiasme aan het werk om er een mooie tuin van te maken.

Namens alle vrijwilligers, Ludo Oostendorp

4.12. Promotieactiviteiten

Onlangs is de naam van 't Winkeltje gewijzigd in Werkgroep Promotieactiviteiten.

We staan niet meer met allerlei artikelen op de avonden, waarop een lezing wordt gegeven. We zijn vooralsnog alleen actief op de Markt van Melk en Honing op de eerste zaterdag in augustus.

In 2022 was de Markt weer een gezellige dag met naast de vertrouwde ook nieuwe vrijwilligers in de kraam. Heel fijn.

We hopen ook in 2023 weer een beroep op jullie te kunnen doen.

Anneke Luis, Els Hartman en Hermien Keissen